

Enligt sändlista

Beslut om naturreservat för Stora Orrberget i Umeå kommun

(3 bilagor)

Beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) att det område som redovisas på bifogad karta, bilaga 1, ska vara naturreservat.

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan, bilaga 2.

Administrativa uppgifter

Namn	Stora Orrberget
Nummer	2402185
Reg-DOS id	2013533
Natura 2000	-
Kommun	Umeå
Län	AC
Lägesbeskrivning	Ca 10 km N Tavelsjö, ekokarta 21K 3-4b Mittkoordinat (RT90): 1706850, 7120086
Naturgeografisk region	30 a, Norrlands vågiga bergkullterräng med mellanboreala skogsområden
Gräns	Se beslutscharta
Ägarkategori	Staten genom naturvårdsverket
Fastigheter	Delar av Norrland 1:2, Norrland 1:3, Västerland 1:3 och Brattvall 1:7. Fastighetsbildning pågår
Förvaltare	Länsstyrelsen i Västerbottens län
Totalareal	96,2 ha
Skyddad areal produktiv skog	84,0 ha

Syftet med reservatet

Syftet med säkerställande och skötsel av Stora Orrbergets naturreservat är att bevara värdefulla naturmiljöer såsom produktiv och skiktad grannaturskog och gammal hällmarkstallskog. Naturliga processer ska tillåtas fortgå ostört. Naturskogsstrukturer som skiktning, död ved och gamla grova träd ska finnas i gynnsam omfattning. Typiska växt- och djursamhällen och arter inom området ska ha ett gynnsamt tillstånd. Reservatet ska även kunna nyttjas för skoglig- och biologisk forskning samt undervisning. Friluftsliv som grundar sig på allemansrätten ska kunna bedrivas i hela reservatet och besökare ska kunna se och uppleva områdets typiska naturmiljöer och arter.

Motiv för beslutet

Stora Orrberget är ett stort skogsberg med flera toppar varav den högsta når 318 m över havet. Högsta kustlinjen är tydligt markerad i sluttningen. Bergets översta delar har ett intakt moränlager och berget är ett typiskt kalottberg. I bergets sydsluttning växer en gammal, mycket grovstammig grannaturskog med inblandning av tall, björk, asp och sälg. Flera granar är minst 50 cm grova i brösthöjd. Skogen är tidigare plockhuggen, men hyser trots detta många typiska naturskogsstrukturer. Spridda lågor och torrträd finns i större delen av sluttningen. I de brantare delarna finns mer koncentrerade förekomster av grova granlångor. Mot toppen av berget övergår skogen i talldominerade partier med lågvuxen gammal hållmarkstallskog kring området för högsta kustlinjen. Stora Orrberget är känt för sin synnerligen rika vedsvampsflora. I området har sällsynta och hotade arter som blackticka, ostticka och doftticka påträffats. Gammelskogsfåglar som lavskrika och tretåig hackspett förekommer ännu i området. En av landets nordligaste naturliga blåsippelokaler finns inom reservatet. Stora Orrberget har nyttjats av forskare vid Umeå Universitet för vegetationsekologiska studier och undervisning sedan 1980-talet.

Områden med naturskog blir allt mer sällsynta i länet och att bevara dessa kvarvarande fragment av det ursprungliga skogslandskapet är avgörande för att bevara dess ursprungliga flora och fauna. Inom den naturgeografiska region (30 a) där Stora Orrberget är beläget utgör arealen skyddad naturskog endast 0,4 % av den totala skogsmarksarealen. Högproduktiva grannaturskogar är prioriterade för skydd i den regionala strategin för skydd av skog. Stora Orrberget ligger dessutom i en trakt med flera andra värdefulla grannaturskogar vilket ytterligare förstärker områdets bevarandevärde. Området har vidare stor betydelse för flera sällsynta och hotade arter som är helt beroende av gamla naturskogar. Reservatet är så stort att dess nuvarande karaktär kan bevaras och på sikt även utvecklas.

Länsstyrelsen bedömer att området är prioriterat enligt de nationella och regionala strategierna för skydd av skog. I och med detta beslut om naturreservat så skyddas 84 hektar produktiv skogsmark med höga naturvärden. Skyddet av detta område har stor betydelse för att miljömålet levande skogar ska nås.

Länsstyrelsen bedömer att skogsbruk och andra arbetsföretag eller anläggningar ej går att förena med bevarande av områdets värden. Området är viktigt för bevarande av den biologiska mångfalden. Därför är detta, enligt länsstyrelsens uppfattning, ett område som i enlighet med miljöbalkens 1 kap 1 § bör skyddas i form av naturreservat enligt 7 kap 4 §.

Länsstyrelsen bedömer att de positiva effekterna för bevarandet av den biologiska mångfalden och för allmänheten är stora och överväger de negativa effekterna som orsakas av inskränkningarna i markanvändning. Vid avväg-

ning enligt 7 kap 25 § har länsstyrelsen funnit att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet ska uppnås.

Ärendets beredning

Stora Orrbergets naturvärden har varit kända under lång tid. I samband med den översiktliga naturinventeringen som utfördes av Umeå kommun 1991 tilldelades Stora Orrbergets skogar högsta naturvärde. Den tidigare markägaren, Holmen skog, har i samband med sina egna naturvärdesinventeringar klassat 35 ha inom området som nyckelbiotoper och avsatt merparten av området för fri utveckling. Länsstyrelsen har under beredningen av ärendet besökt området vid flera tillfällen för att samla in underlag om områdets naturvärden.

Naturvårdsverket tillstyrkte under hösten 2005 att länsstyrelsen kunde påbörja förhandlingar med markägaren i syfte att bilda naturreservat av området. Efter förhandlingar med marken förvärvats av staten.

Reservatsförslaget har sänts på remiss till berörda sakägare och myndigheter. Samtliga instanser tillstyrker länsstyrelsens reservatsförslag. Länsstyrelsen har beaktat remissinstansernas synpunkter i beslutet.

Reservatsföreskrifter

För att trygga ändamålet med reservatet förordnar Länsstyrelsen att nedan angivna föreskrifter samt vård- och förvaltningsbestämmelser ska gälla.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för de åtgärder som behövs för att nå syftet med reservatet och som anges i den till detta beslut hörande skötselplanen.

Föreskrifter om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet (7 kap 5 § miljöbalken)

Det är förbjudet att

1. uppföra byggnad eller annan anläggning, utföra till- eller påbyggnad samt ändra nyttjandet av byggnad eller annan anläggning för att tillgoda annat ändamål än det vartill den tidigare varit använd,
2. anlägga väg, mark- eller luftledning,
3. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar marktopografi, yt- eller dräneringsförhållanden som att gräva, plöja, spränga, borra, schakta, dika, dikesrensa, dämna, dränera, utfylla, tippa, dumpa eller anordna upplag,

4. fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar, upparbeta vindfällan, ta frö eller vidta någon skogsbruks- eller skogsvårdsåtgärd,
5. plantera in för trakten främmande djur- eller växtart,
6. framföra motordrivet fordon, med undantag för uttransport av fälld älg vid älgjakt och för snöskoterkörning vintertid på snötäckt, väl tjälad mark eller is,
7. släppa ut eller sprida gifter, vådliga ämnen, bekämpningsmedel, kalk eller växtnäringssmedel,

Föreskrifter om förpliktelse för fastighetsägare och/eller annan sakägare att tåla visst intrång (7 kap 6 § miljöbalken)

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas att tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet.

1. utmärkning av reservatet,
2. uppsättning av informationstavlor,
3. skötselåtgärder enligt fastställd skötselplan,
4. undersökningar och övervakning av områdets växt och djurarter.

Föreskrifter om rätten att färdas och vistas i, samt om ordningen i övrigt, inom reservatet (7 kap 30 § miljöbalken)

Det är förbjudet att

1. framföra motordrivet fordon, med undantag för snöskoterkörning vintertid på snötäckt, väl tjälad mark,
2. störa djurlivet, t ex genom att klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig närmare rovfågelbo, lya eller gryt än 100 m,
3. göra åverkan på mark- eller växtlighet, döda, stående och liggande träd inräknade,
4. uppsätta tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift och därmed jämförbar anordning.

Det är vidare utan Länsstyrelsens tillstånd förbjudet att

5. fånga eller insamla ryggradslösa djur,
6. plocka eller insamla växter eller växtdelar, lavar, mossor och svampar med undantag för bär och matsvamp,

Anläggningar kopplade till forskningsverksamhet ska vara avstädade och hållas i gott skick. Information om den forskningsverksamhet som bedrivs i området ska finnas i anslutning till anläggningarna. Då forskningsverksamhet avslutas ska anläggningarna avlägsnas. Länsstyrelsen förbehåller sig rätten att avlägsna anläggningar som ej hålls i gott skick. Reservatets förvaltare ska hållas underrättad om den forskning som pågår inom området.

Uppllysningar

Länsstyrelsen vill erinra om att utöver reservatsföreskrifterna gäller även andra lagar, förordningar, och föreskrifter för området.

Länsstyrelsen kan med stöd av 7 kap 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter om det finns särskilda skäl.

Enligt 29 kap 8 och 9 §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats enligt 7 kap 5 och 30 §§ miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid med meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Efter bildandet av naturreservatet omfattas området inte av bestämmelserna i skogsvårdslagen.

Chris Heister

Andreas Garpebring

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan
3. Hur man överklagar

Sändlista

Bygg- och miljökontoret, Umeå kommun, 901 84 Umeå
Kommunala lantmäterimyndigheten, Umeå kommun,
901 84 Umeå

Lantmäterimyndigheten i AC-län, Box 3044, 903 02 Umeå
Riksantikvarieämbetet, Box 5405, 114 84 Sthlm
SGU, Uppsala, Box 670, 751 28 Uppsala

Skogsstyrelsen, Magnus Westerlund, Köpmannagatan 39, 916 31 Bjurholm
Rans Sameby, c/o Olle Larsson, Bergnäs 127, 922 91 Vindeln
Naturskyddsföreningen i Västerbotten, c/o Torgny Forsgren,

Arvid Franklins väg 18, 921 35 Lycksele
Västerbottens botaniska förening, c/o Stefan Ericsson, Kuratorvägen 28,
907 36 Umeå

Lars Ericson, Institutionen för ekologi, miljö och geovetenskap, Umeå Universi-
tet, 901 87 Umeå

Patrik Nygren, Västra Hökmark 232, 930 10 Lövånger
Örjan Clausén, Lantmäteriet, Storgatan 28, 921 31 Lycksele
Holmen Skog, David Rönnblom, 903 47 Umeå
Naturvårdsregistret